

2020

ÇOCUK HAKLARI ÖZEL BÜLTENİ

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

• cocukhizgm •

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/chgm>

ÖNSÖZ

Ülkemiz tarih boyunca, en zor zamanlarında dahi, en değerli varlıkları olan çocuklarını hep korumuş, öncelik vermiş ve çocuklara mutlu, güvenli ve aydınlık bir gelecek hazırlanmasına özel bir önem atfetmiştir. Bu bağlamda, çocuğun korunmasında aile ve Devletin yükümlülükleri Anayasamızla güvence altına alınmıştır. Anayasamızda çocuklara yönelik alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz denilmekte ve ailenin korunması ile çocuk haklarına özel olarak atıfta bulunularak çocuklara verilen önem özellikle vurgulanmıştır. Çocukların iyi birer fert olarak yetiştirilmesi, eğitimi, sağlığı ve aile bütünlüklerinin korunması gibi konulara hükümet programlarında da öncelikli olarak yer verilmektedir. Ülkemiz bunun yanı sıra çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi anlamında BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme dâhil çocukları ilgilendiren uluslararası birçok sözleşmeye taraf olmuştur.

Bakanlığımız ulusal ve uluslararası hükümlerden kaynaklı görev ve yükümlülükleri doğrultusunda çocuk, engelli, kadın ve yaşlılar başta olmak üzere toplumun bütün kesimlerine önemli hizmetler sunmaktadır. Bunların başında da en incinebilir durumda bulunan çocuklar gelmektedir. Bu nedenle çocuk haklarına saygı kültürünün oluşturulması ve çocuklarımızın hak ettikleri güvenli sosyal ve ekonomik ortamlarda yetişmeleri konusunda çalışmalarımızı yürütürken, çalışanlarımızın göstermiş olduğu çabalar, sunduğu hizmetler açısından büyük önem taşımaktadır.

Çocuk alanında yürütülen çalışmalarımızı konu alan bu bülten vesilesiyle, kadim medeniyetimiz boyunca her daim biricik emanetimiz olmuş çocuklarımız için çalışmaya devam etmekten gurur duyduğumuzu belirtmek isterim.

Uzman Dr. Orhan KOÇ
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü

İçindekiler

Giriş

Genel Çocuk İstatistikleri

Çocuk Hakları Alanında Önemli Kazanımlar

Çocuk Hakları Kavramı

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Çocukların Gözüyle Çocuk Hakları

ÇHS Temel İlkeler; Şemsiye Haklar

Faaliyetlerimiz

Yaşama, Hayatta Kalma ve Gelişme Hakkı

- *Çocuğun Ailesi Yanında Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi*
- *Sosyal ve Ekonomik Destek (SED)*
- *Koruyucu ve Önleyici Bazı Çalışmalarımız*
- *Ücretsiz Kreş Desteği*

Çocuğun Görüşlerini İfade Etme Hakkı

- *İl Çocuk Hakları Komiteleri*
- *Dernek Kurma ve Üye Olma Hakkı ve Çocuk Dernekleri, Çocuk Meclis ile Okul Öğrenci Meclisleri*
- *Ulusal Çocuk Forumları*

Aile Ortamından Yoksun Çocuklar

- *Koruyucu Aile Hizmeti*
- *Evlat Edinme Hizmeti*
- *Kurumsal Bakım*
- *Engelli Çocuklara Sağlanan Haklar*
- *Sokakta Çalıştırılan Çocuklara Yönelik Hizmetler*

Çocuğun Eğitim Hakkı

- *Çocuklara Yönelik Eğitim Faaliyetleri*

1

2

4

5

6

10

14

15

16

21

25

31

Çocuğun Gerek Duyduğu Bilgilere Erişimi

32

- *0-6 Yaş Aralığındaki Çocuklar İçin Uygun İçerikli Kitap Listeleri Oluşturulması Projesi*
- *Sosyal Medya Çalışma Grubu*
- *Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu*

Mülteci Çocuklar

33

- *Mülteci-Yabancı Uyruklu Çocuklara Yönelik Hizmetler*
- *Sosyal Uyum Çalışmaları*
- *Refakatsiz Çocuklara Yönelik Çalışmalar*

Çocuğun Boş Zaman Değerlendirme, Dinlenme, Eğlence ve Kültürel Etkinliklere Katılma Hakkı

35

- *Sosyal, Sportif ve Kültürel Faaliyetler*
- *Okul Destek Projesi*
- *Ekranla Değil Akranla Büyüsün Çocuklar Kampanyası*
- *İl Çocuk Hakları Komitelerinin Sanatsal ve Kültürel Faaliyetleri*

Yanan Ormanlık Alan Çocuklarının Eliyle Yeşerecek (Kahramanmaraş)

45

İl Çocuk Hakları Yetişkin Temsilcisi

46

Giriş

Yaratılışın doğası gereği bütün çocukların himayeye, şefkate muhtaç olduklarını kabul eden medeniyetimizde çocuk olgusu her zaman önemli bir yer tutmuştur. Bu doğrultuda masumiyetin sembolü, dünyanın süsü olarak görülen ve milletin geleceğini temsil eden çocuklarımız her zaman millî hayatın en mühim önceliklerinden biri olmuştur.

Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, taraf olan ülkelere çocuk haklarının korunması, çocukların temel gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik düzenlemelerin yapılması ve çocukların potansiyellerini hiçbir ayırım gözetmeksizin eksiksiz biçimde geliştirebilmeleri için gerekli fırsatların oluşturulması konusunda bir takım bağlayıcı yükümlülükler, görev ve sorumluklar yüklemektedir.

Türkiye’de Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin uygulanması ve izlenmesinden sorumlu “Koordinatör Kurum” olarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı **Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü** belirlenmiştir. “Koordinatör Kurum” olma sorumluluğu doğrultusunda, Bakanlığımızın sözleşmenin ilke ve hükümlerinin toplumun tüm kesimleri tarafından öğrenilerek hayata geçirilmesi, ulusal düzeyde izleme ve gerekli eşgüdüm çalışmalarının yürütülmesi, ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi, koordine edilmesi, çocuk hakları ile ilgili konularda görüş ve tavsiyelerde bulunulması, ulusal ve uluslararası düzeyde işbirlikleri, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerinin yapılması gibi önemli görevleri bulunmaktadır.

Ülkemizde nüfusun çoğunluğunun çocuk ve gençlerden oluşması sebebiyle bu alanda gerçekleştireceğimiz her gelişme ve yeniliğin, toplumsal refahın sağlanması açısından hayati bir öneminin olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda yapılan tüm çalışmalarda ülke ölçekli bütünsel bir Çocuk Refahı Sistemi’nin hayata geçirilmesini hedefliyoruz.

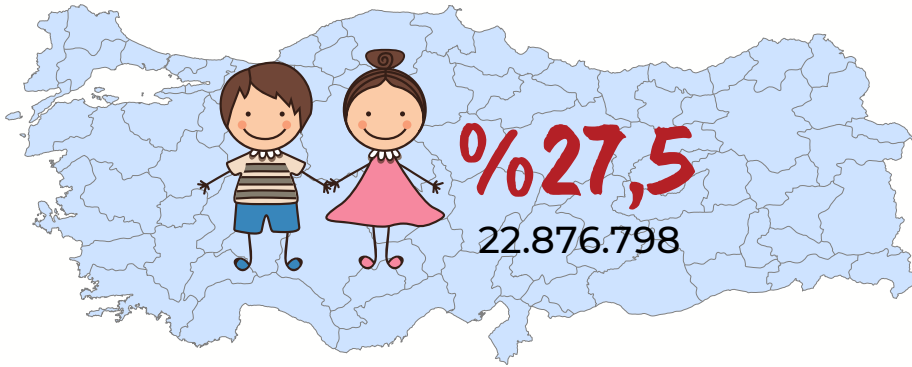
Bu çerçevede ülkemizde son dönemlerde çocuklara yönelik önemli uygulamalar hayata geçirilmiş, çocukların, eğitim, sağlık, yaşama, gelişme, katılım ve korunma gibi haklarından faydalanmaları noktasında çok önemli başarılarla imza atılmıştır.

Güçlü nesil müreffeh ülke anlayışıyla önce çocuk diyoruz. Bu inançla çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmaların çocuklarımız tarafından bilinmesi ve çocuklarımızın da desteğiyle, katılımıyla vizyonumuzu ve yapılan çalışmaları daha da ileriye taşıyabilmek amacıyla bu bülten hazırlanmıştır.

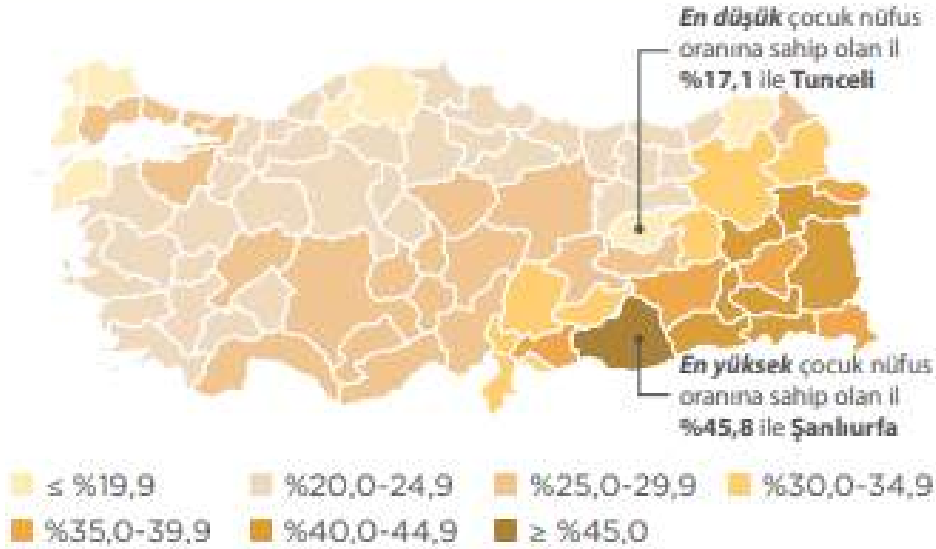

Genel Çocuk İstatistikleri

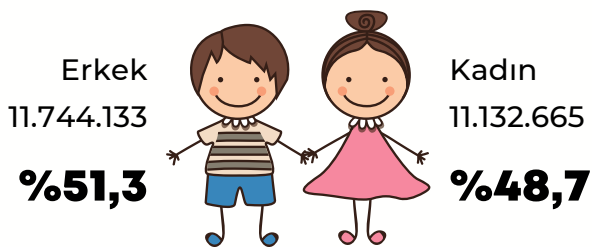
Toplam Çocuk Nüfusu (2019)

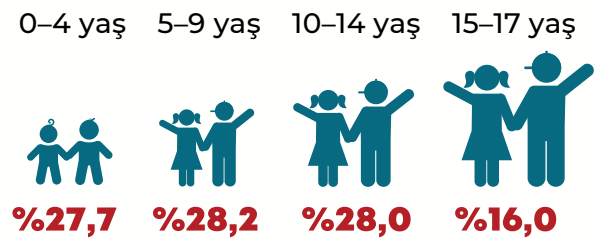
İllere Göre Çocuk Nüfusu

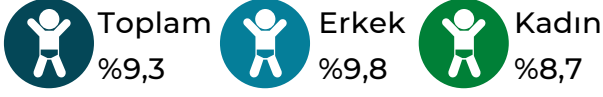
Cinsiyete Göre Çocuk Nüfusu (2019)

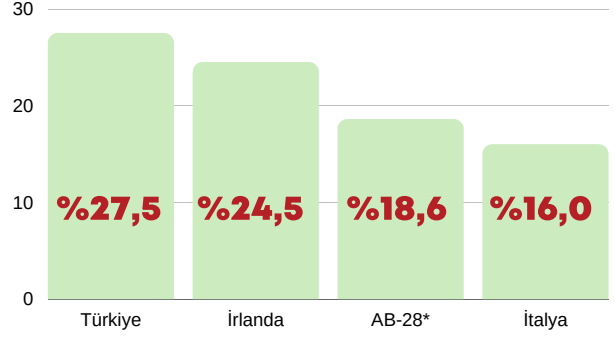
Yaş Grubuna Göre Çocuk Nüfusu (2019)

1.000 Canlı Doğum Başına Bebek Ölüm Hızı (2014 ve 2018)

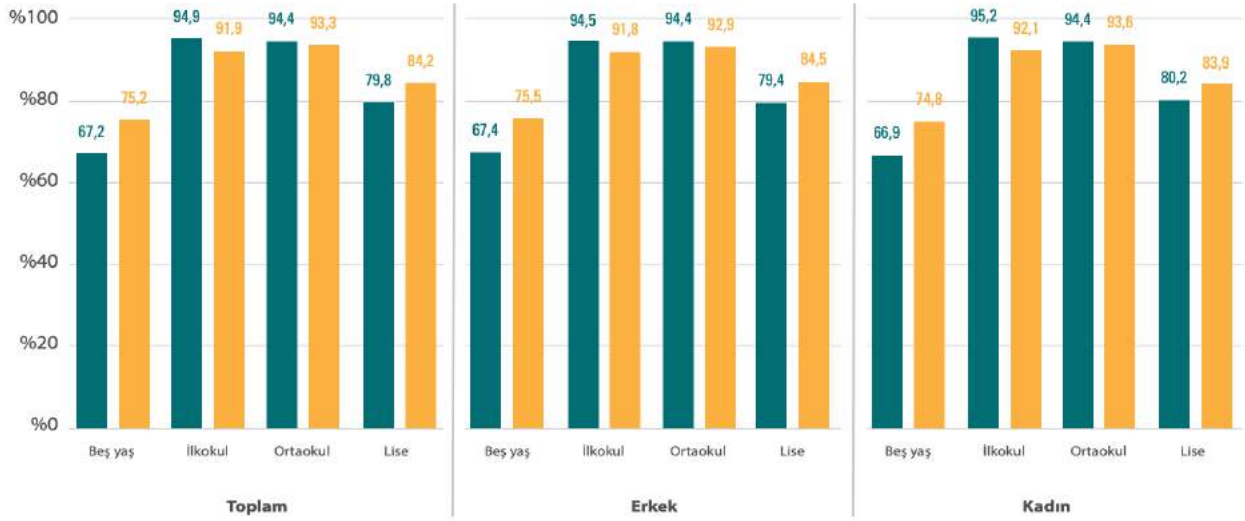

Çocuk Nüfus Oranı (2019)

Kaynak: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) Veritabanı
*Avrupa Birliği-28 ülke ortalaması

Eğitim Seviyesi ve Cinsiyete Göre Net Okullaşma Oranı, 2015/'16, 2018/'19

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı

■ 2015/'16 ■ 2018/'19

AÇSHB Korunma Altında Olan Çocuklar (0-18 Yaş) (2020)

6.532

Kız Çocuk Sayısı

6.850

Erkek Çocuk Sayısı

Koruyucu Aile ve Koruyucu Aile Yanındaki Çocuk Sayısı (2020)

6.372

Koruyucu Aile Sayısı

7.735

Koruyucu Aile Yanında Çocuk Sayısı

Erken Çocukluk Gelişimi (2018)

Okuryazarlık-sayısal beceri, fiziksel, sosyal-duygusal ve öğrenme alanlarının en az üçünde normal gelişim gösteren 3-4 yaş arası çocukların oranı

Toplam
%73,7

Erkek
%69,8

Kadın
%78,0

Kaynak: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

Çocuk Hakları Alanında Önemli Kazanımlar

- 1995** Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS)
- 2001** 182 Nolu ILO (Uluslararası Çalışma Teşkilatı) Sözleşmesi (Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılması)
- 2002** ÇHS Ek İhtiyari Protokol (Çocuk Satışı, Pornografisi ve Fahişeliği)
- 2004** ÇHS Ek İhtiyari Protokol (Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları)
- 2004** İl Çocuk Hakları Çocuk Komiteleri
- 2004** 5253 Sayılı Dernekler Kanunu (Çocuklara Dernek Kurma Hakkı)
- 2005** 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
- 2010** Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Hakkı
- 2010** Kamu Denetçiliği Kurumu (Çocuk Ombudsmanlık)
- 2010** Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Değişikliği (Md.10 ve 41; Pozitif Ayrımcılık, Çocuk Hakları Maddesi)
- 2011** Çocuk Hakları Dairesi Kurulması
- 2012** ÇHS Ek İhtiyari Protokol (Bireysel Bildirimler-Onay-2017)
- 2012** Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu
- 2012** Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması
- 2014** Çocuk Danışma Kurulu
- 2019** TBMM Çocuk Hakları Alt Komisyonu

Çocuk Hakları Kavramı

Çocuk hakları, insan hakları şemsiyesi altında yer alan haklar arasındadır.

Bununla birlikte çocukların erişkinlerden farklı fiziksel, fizyolojik, davranış ve psikolojik özellikleri olduğu ve sürekli büyüme ve gelişme gösterdiği bilinci ile genel anlamda erişkinlere tanınan tüm hakların yanı sıra çocuklara tanınan bazı özel hakları ifade eder.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesinde çocuklara özel tanınan haklar üç grupta toplanmaktadır.

Bunlar:

- "yaşama ve gelişme hakları"
- "korunma hakları" ve
- "katılım hakları"dır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Çocukların korunma, bakım, gelişme ve katılım alanında ortak bir dil olarak, **Çocuk Haklarına Dair Sözleşme** Birleşmiş Milletlerin Genel Kurulu'nun 20 Kasım 1989 tarih ve 44/25 sayılı kararı ile kabul edilip imza, onay ve katılıma açılmıştır. Sözleşme 49. maddeye uygun olarak 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. 4058 sayılı onay kanunu 11 Aralık 1994 gün ve 22138 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Sözleşmenin 17., 29. ve 30. maddelerine ihtirazi kayıtlarla onaylanması ilgili kanun kapsamında uygun bulunmuştur.

Sözleşme Anayasa'nın 90. maddesi uyarınca iç hukuk kuralı haline gelmiştir. 49. maddesi uyarınca Ülkemiz açısından uluslararası hukuk alanında 4 Nisan 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin 44. maddesi uyarınca taraf devletler bakımından Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak iki yıl içinde ilk rapor, devam eden her beş yılda bir periyodik raporlar, BM Genel Sekreterliği aracılığıyla Komiteye verilmektedir.

Taraf Devletlerin Sözleşme ile üstlendikleri yükümlülüklerin uygulanmalarının incelenmesi amacıyla Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur. Komite üyeleri Taraf devletlerce gösterilen adaylar arasında gizli oyla seçilir. Her Taraf Devlet vatandaşları arasından bir uzman aday gösterilir. BM Çocuk Hakları Komitesi 18 bağımsız üyeden oluşmakta olup üyeler dört yıl için seçilir.

Çocuk hakları, ırk, din, dil ayrımı yapmadan tüm çocuklar için geçerli olan hakları tanımlamaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile çocuk hakları kavramı tüm Dünyada belirli standartlara kavuşmuştur.

Neden Çocuk Hakları Sözleşmesi?

Çocuk Haklarının şemsiyesini oluşturan insan hakları kavram olarak II. Dünya Savaşını takiben Birleşmiş Milletlerin kuruluşuyla birlikte dile getirilmiş olmasına karşın insanların ilk toplumsal yaşama geçişleriyle birlikte ortaya çıkmıştır.

Dünyada yaşanan olumsuz şartlar en fazla savunmasız kesim olan çocuklar, kadınlar ve yaşlıları etkilemektedir. Özellikle yaşanan savaşlardan sonra çocukların özel olarak korunup gözetilmesi düşüncesinden hareketle çocuk hakları sözleşmesi oluşturularak ülkelerin onayına sunulmuştur.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin Kapsamı

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, doğumdan ergenliğe ve genç yetişkinliğe kadar çocukların yaşamlarının tüm boyutlarını kapsamaktadır.

Sözleşme dünyadaki çocukların gelişimlerini tam olarak sağlayabilecekleri mutlu, sağlıklı, güvenli bir yaşam sürmeleri konusunda gerekli olan düzenlemeleri içermektedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin Temel Yapısı

Çocuk Hakları Sözleşmesi 3 kısım ve 54 maddeden oluşmaktadır.

I KISIM

Taraf devletlerin bu sözleşme ile üstlendikleri yükümlülükleri ile Çocuk Hakları Komitesinin görevleri, çalışma usul ve esasları ile taraf devletlerin komiteye sunacağı raporlara ilişkin esaslar

II KISIM

Çocuğun doğuştan sahip olduğu kabul edilen temel hak ve özgürlükler ve taraf devletlerin bu hususta uyması beklenen asgari standartlar

III KISIM

İmza, onay ve yürürlük esasları ile Sözleşmede değişiklik yapma, çekince koyma ve feshetme usulleri

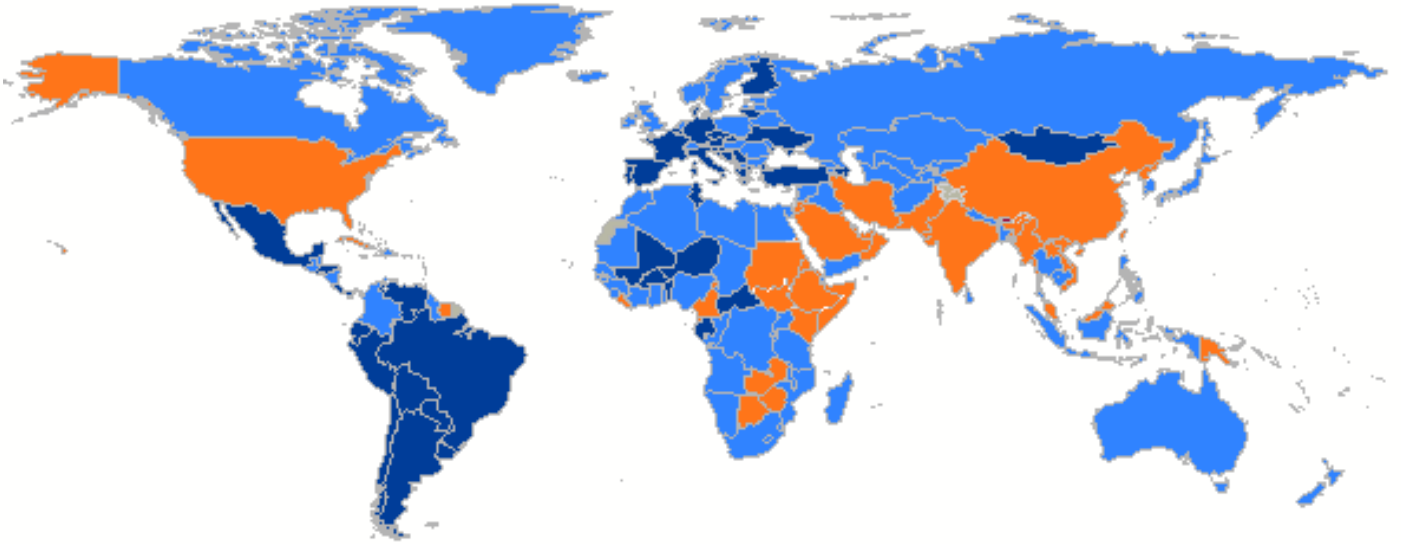
Çocuk Hakları Sözleşmesine Dair Ülkemizin ve Diğer Ülkelerin Yaklaşımları

Ülkemizde çocuklar her zaman geleceğin güvencesi olarak görülmüş ve onlara mutlu, güvenli ve aydınlık bir gelecek hazırlanmasına özel bir önem atfedilmiştir. Bu bağlamda, çocuğun korunmasında aile ve Devletin yükümlülükleri Anayasamızla güvence altına alınmıştır.

Çocukların yetiştirilmesi, eğitimi, sağlığı, ailenin korunması gibi konular hükümet programlarında özellikle vurgulanmıştır.

Ülkemiz, Uluslararası 18 İnsan Hakları Sözleşmelerinden 16'sına taraf olmuştur. Bu özelliği itibarıyla, en üst kategoride yer almaktadır.

18 Uluslararası İnsan Hakları Anlaşmasının Ülke Onay Haritası

— “ —

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin dünyadaki pek çok ülke tarafından onaylanması dikkate değer bir başarıdır. *Dünyada insan haklarına yönelik en geniş katılımlı sözleşmedir.*

— ” —

Ülkemizin İnsan Hakları Belgelerine Taraf Olma Durumu

İnsan Hakları Belgesi: (Yürürlük Tarihi)	Onay Durumu	Deklarasyon
Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme: 1969	İmza: 1972 Onay/Katılım: 2002	✓
Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi: 1976	İmza: 2000, Onay/Katılım: 2003	✓
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi: 1976	İmza: 2000, Onay/Katılım: 2003	✓
Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi için İsteğe Bağlı Protokol: 1976	İmza: 2004, Onay/Katılım: 2006	✓
Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi: 1981	İmza: NA, Onay/Katılım: 1985	✓
İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme: 1987	İmza: 1988, Onay/Katılım: 1988	✓
Çocuk Hakları Sözleşmesi: 1990	İmza: 1990, Onay/Katılım: 1995	✓
Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesine İkinci İhtiyari Protokol: 1991	İmza: 2004, Onay/Katılım: 2006	
Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne İlişkin İsteğe Bağlı Protokol: 2000	İmza: 2000, Onay/Katılım: 2002	
Çocuk satışı, çocuk fuhuşu ve çocuk pornografisi ile ilgili Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne İlişkin İsteğe Bağlı Protokol: 2002	İmza: 2000, Onay /Katılım: 2002	✓
Çocukların Silahlı Çatışmaya Katılımına İlişkin Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne İlişkin İsteğe Bağlı Protokol: 2002	İmza: 2000, Onay/Katılım: 2004	✓
Tüm Göçmen İşçilerin ve Ailelerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme: 2003	İmza: 1999, Onay/Katılım: 2004	✓
İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme için İsteğe Bağlı Protokol: 2006	İmza: 2005, Onay/Katılım: 2011	
Engellilerin Hakları Sözleşmesi: 2008	İmza: 2007, Onay/Katılım: 2009	
Engellilerin Haklarına dair Sözleşmeye İlişkin İsteğe Bağlı Protokol: 2008	İmza: 2009, Onay/Katılım: 2015	✓
Tüm Kişilerin Zorla Kaybolmaya Karşı Uluslararası Korunması Sözleşmesi: 2010	İmza: NA, Onay/Katılım: NA	
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesine İsteğe Bağlı Protokol: 2013	İmza: NA, Onay/Katılım: NA	
İletişim prosedürü hakkında Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne İlişkin İsteğe Bağlı Protokol: 2014	İmza: 2012, Onay/Katılım: 2017	✓

Çocukların Gözüyle Çocuk Hakları*

*Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin kısaltılarak alınan ve çocukların diliyle ifade edilen özetidir.

Madde 1: Ben çocuğum. On sekiz yaşına kadar bir çocuk olarak vazgeçilmez haklara sahibim.

Madde 2: Bu sözleşmedeki haklar bütün çocuklar içindir. Doğduğumuz yer konuştuğumuz dil de fark etmez. Aile büyüklerimizin inançlarının, görüşlerinin farklı olması yüzünden çocuklara ayırım yapılmaz. Bu haklara sahip olmak için çocuk olmak yeterlidir.

Madde 3: Büyükler çocuklarla ilgili bütün yasalarda bütün girişimlerde önce çocukların yararlarını düşünürler. Büyüklerimiz bu ödevlerini yapamıyorsa devlet çocuklara bakar ve korur.

Madde 4: Haklarımızın uygulanması için gereken her türlü çaba gösterilir. Haklarımdan yararlanmam bütün devletlerin güvencesi altındadır.

Madde 5: Bizi büyüten yol gösteren büyüklere bizi daha iyi yetiştirsinler diye yardım edilir.

Madde 6: Çocukların yaşamını korumak herkesin ilk görevidir. Yaşamak her çocuğun en temel hakkıdır.

Madde 7: Her çocuğa doğduğunda bir isim konur. Devlet bu ismi kaydeder. Çocuğa kimlik verir. Artık çocuk o devletin vatandaşı olur.

Madde 8: Konan ismim kazandığım vatandaşlık hakkım ve aile bağlarım korunur. Bunları değiştirmek için baskı uygulanmaz. Bunlar benden alınırsa bütün devletler ona karşı çıkar.

Madde 9: Çocuğu ailesinden kimse koparıp alamaz. Ama bazen de anne baba çocuğa bakamaz durumda olabilir. Çocuk bu durumdan zarar görebilir. Çocuk zarar görmesin diye çocuğa başka bir bakım sağlanır. Bu bakım sırasında çocuk anne babasıyla düzenli görüşebilir.

Madde 10: Ayı ülkelerde yaşayan anne baba ve çocukların birlikte yaşamaları için her türlü kolaylık gösterilir.

Madde 11: Çocuklar anne babalarının birlikte izni ve haberi olmadan başka ülkelere götürülmezler oralarda bırakılmazlar. Bunu yapanlara karşı mücadele edilir.

Madde 12: Beni ilgilendiren konularda benim de görüşlerim alınır. Büyükler beni dinlerler. Düşüncemi öğrenmeye özen gösterirler. Çok küçüksem bir büyük de benim adıma konuşabilir.

Madde 13: İsteklerimi ve düşüncelerimi seçtiğim bir yolla açıklayabilirim resmini çizebilirim ya da yazabilirim. Ama bazı konularda başka kişiler ve toplum zarar göreceksse o konudaki kurallara da uymam gerekir.

Madde 14: Biz çocukların düşüncelerini geliştirmeleri hakkına saygı gösterilir. Bu konuda bizi yetiştirmekle yükümlü olan büyüklerimizin de bize yol gösterme hakları ve görevleri vardır. Onlara da saygı gösterilir.

Madde 15: Arkadaşlarımla barış içinde toplanabilirim. Dernekler kurabilirim. Kurulu derneklere üye olabilirim.

Madde 16: Çocuklar onurlu ve saygın birer insandır. Hiç kimse onların onurlarını kıramaz onları küçük düşüremez yaşadığı konut ve kurumdaki özel yaşantısına karışamaz. Bu haklarımız yasalarla korunur.

Madde 17: Kitle iletişim araçları önemlidir her türlü iletişim aracını kullanarak kendim için bilgi alabilirim.

Madde 18: Yetiştirilmemizden en başta anne babamız ya da onların görevini üstlenmiş büyüklerimiz sorumludur. Onların bu görevlerini en iyi biçimde yapabilmeleri için her türlü kolaylık sağlanır gerekiyorsa yardım edilir.

Madde 19: Yetişmemizden sorumlu olanlar bu haklarını çocuklara zarar verecek şekilde kullanmazlar. Çocukların bu tür zararlara uğramaması için her türlü önlemi almak devletin görevidir.

Madde 20: Çocuklar ailelerinden yoksun kalabilirler. Bazı aile ortamları ise çocuklar için yararlı olmayabilir. İşte o zaman çocukların devletten özel koruma ve yardım alma hakları vardır. Devlet bu görevini çocuk için uygun aile bularak ya da onlara bakacak kuruluşlara yerleştirerek yapar.

Madde 21: Anne babasıyla olamayacak çocukların aile yoksunluğu çekmemesi için onlara iyi aileler bulunur. Bunun için çok dikkatli bir araştırma yapılır.

Madde 22: Çocuklar başka ülkeye gitmek zorunda kalırlarsa o ülke de çocukları korur. Birbirinden ayrı kalan anne ve baba birleştirilmeye çalışılır.

Madde 23: Engelli çocuklar özel olarak korunurlar. Kendilerine yeten saygın birer insan olmaları sağlanır. Devlet onların bakımları eğitimleri ve iş sahibi olmaları için gerekli kurumları oluşturur. Ailelerine her türlü yardımı yapar.

Madde 24: Sağlığım ve hastalıklardan korunmam devletin ve toplumun güvencesi altındadır. Bunun için beslenmeme aşularımın yapılmasına çevrenin temizliğine dikkat edilir. Hastalanırsam tedavi edilirim.

Madde 25: Kreşler, çocuk bakım kuruluşları, yurtlar, okullar, çocuk hastaneleri çocukların haklarına uygun olarak çocuklara daha iyi bakmak için yeniden düzenlenirler.

Madde 26: Bütün çocukların sağlıkları eğitim hakları beslenme ve bakımları güvence altına alınır.

Madde 27: Bana bakmakla yükümlü olanlara bana daha iyi bir yaşam sağlamaları için gerekirse giyim barınma ve beslenme konularında yardım edilir destek olunur.

Madde 28: Eğitimimi eksiksiz yapabilmem için desteklenir ve korunurum. İlköğretim her çocuk için zorunludur.

Madde 29: Devlet benim tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla özgür bir toplumda sorumluluk üstlenecek şekilde yaşamamı sağlar.

Madde 30: Azınlık grubun çocuklarına da herhangi bir ayırım yapılmaz devlet azınlık gruplardan gelen çocukların haklarını da korur.

Madde 31: Boş zamanlarımı değerlendirmem oynamam eğlenmem için çocuk bahçeleri çocuk kulüpleri kitaplıklar spor okulları açılır. Her çocuk böyle faaliyetlere özendirilir. Bunlardan yararlanmak hepimizin hakkıdır.

Madde 32: Ben çocuğum. Büyükler gibi bir işte çalışmam. Ben okula gider ve oynarım. Eğer çalışmak zorunda kalırsam yapacağım iş eğitimime engel olmamalı sağlığımı bozmamalı bende zararlı alışkanlıklar yaratmamalıdır.

Madde 33: Çocuklar zararlı maddelere karşı korunurlar. Bunları üretenler ve çocuklara verenler cezalandırılırlar.

Madde 34: Bedenim bana aittir. Beni bedensel ve ruhsal yönden örseleyecek hiçbir yaklaşıma izin verilmez.

Madde 35: Çocukları kaçırap kötü kişilere satan, onları uygunsuz şekilde çalıştırmak isteyenlerle tüm devletler mücadele ederler. Çocukları korurlar.

Madde 36: Büyükler kendi çıkarları için çocukları kullanamazlar.

Madde 37: Hiçbir çocuk insanlık dışı yöntemlerle ya da aşağılanarak cezalandırılmaz. Çocuklar suç işlemişse uygulanacak cezalar yaşına uygun gelişmelerini engellemeyecek şekilde ve eğitsel olmalıdır.

Madde 38: İnsanların birbirlerini öldürmesi kötüdür. Savaş insanların birbirlerini öldürmesidir. Çocuklar savaştan korunmalıdır. On beş yaşından küçük hiçbir çocuk askere alınmaz.

Madde 39: Eğer çocuklar çeşitli nedenlerle zarar görmüşlerse bedensel ve ruhsal sağlıklarına yeniden kavuşmaları için tüm önlemler alınır. Yeniden topluma kazandırılırlar.

Madde 40: Çocuklar suçun ne olduğunu bilmezler. Bilerek ve isteyerek kimseye zarar vermezler. Suç işleyen çocukların yeniden topluma kazandırılması için özel yasalar çıkarılır özel kuruluşlar oluşturulur.

Madde 41: Eğer bir ülkenin yasaları bu çocuk hakları sözleşmesine uygunsuzsa değiştirilmez. Değilsen değiştirilir.

Madde 42: Çocukların haklarına ilişkin tüm bu ilkeleri hem çocuklar hem de büyükler öğrenmeli ve öğretmelidir.

ÇHS Temel İlkeler; Şemsiye Haklar

Madde 2: Ayrım gözetmeme hakkı

Haklar çocuklar arasında ayırım ve fark gözetmeksizin uygulanır.

Madde 3: Çocuğun yüksek yararı

Hükümetler, kurumlar, kuruluşlar ve bireyler, yani herkes alınması gereken kararlarda ve uygulamalarda çocuk için en iyi olanı, çocuğun yüksek yararını düşünerek hareket etmelidir.

Madde 6: Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı

Çocukların yaşama hakkı vardır. Devletler/hükümetler çocuğun hayatta kalması ve sağlıklı gelişebilmesi için mümkün olan her türlü çabayı göstermekle yükümlüdür.

Madde 12: Çocuğun katılım hakkı

Çocuklar ve ergenler hayatlarını etkileyecek kararlar alınacağı zaman görüşlerini serbestçe ifade etme ve düşüncelerine önem verilmesi hakkına sahiptir.

Faaliyetlerimiz

Yaşama, Hayatta Kalma ve Gelişme Hakkı

Çocuğun Ailesi Yanında Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi

Ülkemizde eğitim ve sağlık gibi temel hizmetler hiç bir ayırım gözetmeksizin tüm çocuklara ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Bakanlığımızın çocuklara yönelik hizmetleri, çocuğun üstün yararı ön planda tutularak çocuk hakları doğrultusunda aile odaklı yaklaşım önceliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Ailesi yanında desteklenemeyen çocukların, aile ortamında ve aile sıcaklığını hissederek yaşamaları için Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Hizmetleri yürütülmektedir.

Temel hedefimiz; her çocuğun aile ortamında bakımını sağlamaktır. Korunma ihtiyacı olan çocuklara hizmet sunumunda aile yanında bakım odaklı hizmetlere ağırlık ve öncelik verilmektedir. Ailelerin ekonomik ve sosyal yönden desteklenerek aile birliğinin korunması ve çocukların öz aileleri ve yakınları yanında desteklenmesi amacıyla kurum bakımına alternatif model olarak aile odaklı hizmetlerimizin temelini oluşturulan SED Hizmeti uygulanmaktadır.

Sosyal ve Ekonomik Destek (SED)

SED Hizmeti, çocukların kurum bakımına alınmadan ailesi yanında desteklenmesi kapsamında yürütülmektedir. Ailelerin ekonomik yoksunluğu nedeniyle kurum bakımına alınma riski bulunan çocuklar için ailelere sağlanan SED ile çocuklar öz aile veya yakınları yanında desteklenmekte; aile birliği ve bütünlüğü sağlanmaktadır. Bununla birlikte hizmetten yararlanan aileler İŞKUR meslek edindirme kurslarına yönlendirilerek kendi hayatlarını sürdürebilecekleri iş ve meslek edindirilmelerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

SED hizmeti, ailenin ihtiyacına göre süreli ve geçici ekonomik destek hizmetlerini içermektedir. 2020 yılında SED Hizmeti kapsamında ödenen aylık destek miktarı ortalama 1.082 TL'dir.

2020 yılı Ekim ayı itibarıyla geçici ve süreli ekonomik destek hizmetinden 129.970 çocuk ve gencimiz yararlanmaktadır.

2018-2019 yıllarında aileye dönüş ve aile yanında destek kapsamında geçici ve süreli ekonomik destek olmak üzere toplam SED verilen çocukların sayısı ve kullanılan ödenek miktarı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	2018		2019	
	Desteklenmeye Devam Eden	Yıl İçinde Toplam Destek Alan*	Desteklenmeye Devam Eden	Yıl İçinde Toplam Destek Alan*
Koruma ve Bakım Altına Alınmadan Ailesi Yanında Desteklenen Çocuk Sayısı	119.537	161.888	123.895	173.011
Hakkında Koruma Kararı Olup Ailesi Yanında Desteklenen Çocuk Sayısı	836	1.150	595	861
Kuruluş Bakımından Ayrılan Gençlerden Desteklenen Sayısı**	-	1.607	-	1.850
Diğer (Geçici Destek, Evlenme Yardımı, Hastalık, Kaza, Olağanüstü Felaket)	2.116	21.121	3.557	23.185
Genel Toplam (kişi)	122.489	185.766	128.047	198.907
Kullanılan Ödenek (TL)	1.096.121.923		1.389.135.169	

* Yıl içinde desteği sonlandırılanlar da tabloda yer almakta olup sayılar kümülatif gösterilmiştir.

** Bu sayı, koruma ve bakım altına alınmadan ailesi yanında desteklenen çocuk sayısı ile diğer kategorisinde takip edildiğinden sadece yıl içinde destek alan sayıda yer almaktadır.

Koruyucu ve Önleyici Bazı Çalışmalarımız

Çocukların, karşılaşılabilecekleri riskleri öngörerek kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon ile koruyucu önleyici hizmetlerin önceliklendirilmesi ve risklerin erken dönemde tespit edilerek önleyici mekanizmalar geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Mobil Çocuk Sosyal Hizmet Birimleri

Sosyal hizmet müdahalesine ihtiyaç duyan risk altındaki çocukların tespit edilmesi amacıyla sosyal çalışma görevlilerinin yer aldığı mobil sosyal hizmet birimleri oluşturulmuştur. Program kapsamında 81 ilde 174 mobil çocuk sosyal hizmet birimi faaliyet göstermektedir.

Uzman Müdahale Ekipleri

Çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddet vakalarına müdahale etmek amacıyla 81 ilde Uzman Müdahale Ekipleri oluşturulmuştur. 81 ilde uzman ekipler, mağdur çocuk ve ailesine hizmet vermektedir.

Çocuklar Güvende Programı

Sosyal hizmet müdahalesinde bulunan çocuklar ve aileleri başta olmak üzere risk altındaki çocukların SHM'ler aracılığıyla izlemelerinin yapılabilmesi ve zamanında müdahalenin gerçekleştirilebilmesi amacıyla "Çocuklar Güvende Programı" uygulanmaktadır. 2019 yılı sonu itibarıyla 27.717 çocuğun izlemesi yapılmıştır.

Aile ve Çocuk Dostu Yapım ve Dizilerin Teşvik Edilmesi

Çocukların korunması, ailenin bütünlüğü ve sürekliliği ile çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla aile ve çocuk dostu yapım ve dizileri yayınlayan medya hizmet sağlayıcılarını teşvik etmek üzere Bakanlığımız ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu işbirliğinde teşvik mekanizması oluşturulmuştur. "Aile ve Çocuk Dostu Yapım ve Dizilerin Teşvik Edilmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" 08.05.2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Mezkur yönetmelik çerçevesinde Bakanlığımızca Seçici Kurulun dört üyesi belirlenerek Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna bildirilmiştir.

Ceza İnfaz Kurumlarında Annesi ile Birlikte Kalan Çocuklara Yönelik Çalışmalar

Ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü annelerinin yanında kalmakta olan çocukların durumlarını iyileştirmek, buldukları olumsuz durumlardan olabilecek en az düzeyde etkilenmelerini sağlamak, çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde faaliyetler planlamak ve yürütmek için Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Genel Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü annesi ile birlikte kalan çocukların bulunduğu illerde il müdürlükleri, ceza infaz kurumu psikososyal yardım servisi ile koordineli çalışmalar yürütmektedir. İl Müdürlüklerimizce aylık olarak ceza infaz kurumlarına çalışma ziyaretleri düzenlenmekte, çocuğuyla ceza infaz kurumunda kalan annelere Bakanlığımız sosyal hizmet modellerinden SED, koruyucu aile ile kreş ve gündüz bakımevi ücretsiz bakım kontenjanı hizmetlerine ilişkin bilgilendirme yapılmakta, annelerden talep olması halinde gerekli iş ve işlemler yürütülmektedir. Ceza infaz kurumunda tutuklu/hükümlü kadınlara yönelik AEP kapsamında eğitimler düzenlenmektedir.

Çocuk Koruma Koordinasyon Mekanizması

Çocuk koruma alanında hizmet veren tüm kurumların eşgüdümünü sağlamaya yönelik Merkezi, İl ve İlçe Koordinasyon Kurulları oluşturulmuştur. Tedbir kararlı çocuklara yönelik hizmetler de bu kurullar aracılığı ile izlenmektedir.

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüpleri

Çocukların okul öncesi dönemde gelişimlerini desteklemek; 0-6 yaş grubundaki çocukların bakımlarını gerçekleştirmek, bu çocuklara temel değer ve alışkanlıkları kazandırmak amacıyla Bakanlığımızdan açılış izni alarak faaliyet gösteren Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri hizmet vermektedir. Özel Çocuk Kulüpleri, ilkokul ve ortaokul eğitimine devam eden çocuklara hizmet veren, çocukların derslerini çalışmalarına, ödevlerini yapmalarına yardımcı olunan, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenen kuruluşlardır. Bakanlığımızdan açılış izni alarak faaliyet gösteren toplam 2.448 özel kreş ve gündüz bakımevi ile çocuk kulübünde 99.683 çocuk hizmet almaktadır.

Ücretsiz Kreş Desteği

Koruyucu ve önleyici bir hizmet modeli olarak geliştirilen “Ücretsiz Bakım Hizmeti” kapsamında dezavantajlı grupların özel kreş ve gündüz bakımevi ile özel çocuk kulüplerinden ücretsiz yararlanmaları sağlanmaktadır. Ekonomik durumlarına bakılmaksızın şehit ve gazi çocukları, Bakanlığımıza bağlı kuruluşlarda korunma altında bulunan çocuklar, cezaevlerinde hükümlü ve tutuklu olan anneleri ile birlikte kalan çocuklar ile ekonomik gücü yeterli olmayan ailelerin çocukları, ekonomik güçlük içindeki anne veya babası vefat etmiş çocuklar, tek ebeveyni ile yaşayan çocuklar, engelli ebeveyni olan çocuklar, kadın konukevinde bulunan veya ayrılan kadınların çocukları bu hizmetten yararlandırılmaktadır.

2020 Ekim ayı itibarıyla dezavantajlı grupta yer alan 2716 çocuğumuzun bu kuruluşlardan ücretsiz yararlandırılması sağlanmıştır.

2013-2019 yılları arasında Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinden ücretsiz olarak yararlanan çocuklara ilişkin istatistiki bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Çocuk Sayısı	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ekonomik gücü yeterli olmayan çocuk sayısı	368	472	384	462	521	571	647
Ekonomik gücü yeterli olmayan, anne veya babası ölmüş olup bir yakını tarafından bakılan çocuk sayısı	55	18	22	38	28	30	24
Ekonomik gücü yeterli olmayan tek ebeveyni ile yaşayan çocuk sayısı	868	914	909	962	1.085	1.292	1.399
Kadın konukevlerinde bulunan veya kadın konukevinden ayrılan ekonomik güçlük içindeki kadınların çocuk sayısı	101	94	83	80	81	116	112
Cezaevlerinde tutuklu veya hükümlü annesi ile birlikte kalan çocuk sayısı	61	54	74	55	53	46	41
Çocuk evleri ve çocuk evleri sitesinde korunma ve bakım altında olan çocuk sayısı	400	411	274	352	482	430	673
Şehit ve gazi çocuğu sayısı	55	80	83	133	194	249	314
Ekonomik gücü yeterli olmayan engelli ebeveyni olan çocuk sayısı	47	44	42	64	86	65	90
Toplam	1.955	2.087	1.871	2.146	2.530	2.799	3.300

Çocuğun Görüşlerini İfade Etme Hakkı

İl Çocuk Hakları Komiteleri

Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.

Birleşmiş Millet Çocuk Hakları Sözleşmenin ilke ve hükümlerinin yetişkin ve çocuk olmak üzere toplumun tüm kesiminde öğrenilerek hayata geçirilmesi ve çocukları ilgilendiren her konuda çocuk katılımını etkin kılabilmek amacıyla Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde her ilde Çocuk Hakları İl Çocuk Komiteleri oluşturulmuştur.

İl Çocuk Hakları Komiteleri, çocuk katılımının Dünya'daki ender örneklerinden biridir. Komiteler, iki yılda bir yaptıkları seçimle, bir kız ve bir erkek iki başkan ile kız ve erkek sayısı eşit 10 asil ve 10 yedek üye olmak üzere "Komite Yürütme Kurulu" şeklinde 81 ilimizde yapılandırılmıştır.

İl Çocuk Komitelerinde seçilen temsilciler, çocuk forumlarında bir kız ve bir erkek olmak üzere iki Türkiye Çocuk Koordinatörlerini seçmektedirler. Türkiye Çocuk Koordinatörleri iki yıl görev yapmakta ve Ulusal düzeyde çocuk hakları konusunda üst kurul niteliği olan Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu Üyesi olarak görev yapmakta ve oy hakları bulunmaktadır.

İl Çocuk Hakları Komiteleri çocukların; aile, toplum ve kamusal yaşama katılımları için fırsatlar yaratarak, çocuk haklarına ilişkin bilinç ve duyarlılığı geliştirmeye ve çocukların her kademedeki karar alma süreçlerine katılmasına yönelik olanaklar sağlamaktadır.

Ayırım gözetmeme

Çocuğun yüksek yararı

Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı

Çocuğun katılım hakkı

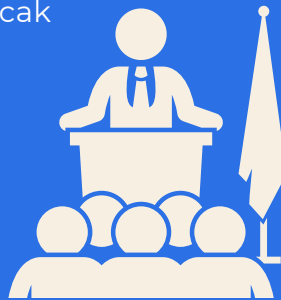
Dernek Kurma ve Üye Olma Hakkı ve Çocuk Dernekleri, Çocuk Meclisi ile Okul Öğrenci Meclisleri

Türk Medeni Kanun ve Çocuk Koruma Kanunu başta olmak üzere ulusal mevzuatımızda, çocukların kendilerini ilgilendiren tüm konularda bilgilendirilmesi ve görüşünün alınması esastır. Bu doğrultuda devletler çocukların görüşlerini ifade edebilmelerini ve kendilerini ilgilendiren karar süreçlerine katılımlarına fırsat verebilmek için çeşitli tedbirler geliştirmekte ve yapılar oluşturmaktadır.

Bunlar; yukarıda anlatılan Çocuk Hakları İl Çocuk Komiteleri başta olmak üzere, çocukların kurabildiği çocuk danışma kurulu, yerel yönetimlerin çocuk meclisleri, çocuk dernekleri, okul öğrenci meclisleridir.

Okul Öğrenci Meclisleri

Öğrencilerimizde demokrasi kültürünün oluşturulması amacıyla ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında "Okul Öğrenci Meclisleri" oluşturulmuştur. Bu meclis okul yönetiminde, öğrencileri ilgilendiren hususlarda öğrencilerin de görüş ve önerilerini dikkate alınması fırsatı vermektedir. Ayrıca bu uygulama okul, il ve Türkiye genelini kapsayacak biçimde yürütülmektedir.

Dernek Kurma ve Üye Olma Hakkı

Ülkemizde onbeş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. Oniki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar.

Çocuk dernekleri; toplumsal, ruhsal, ahlakî, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurulabilmektedir. Şuan halen 12 çocuk derneği faaliyet göstermektedir.

<https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklarin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi>

Ulusal Çocuk Forumları

Her yıl 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü'nde tüm illerden davet edilen Çocuk Hakları İl Çocuk Komiteleri temsilcilerinin katılımı ile **Ulusal Çocuk Forumları** Ankara ilinde düzenlenmektedir.

Ulusal Çocuk Forumları, 81 İl Çocuk Hakları Komitelerinden gelen 1 kız ve 1 erkek olmak üzere en az **162** çocuk temsilcisi ve 81 il yetişkin temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilmektedir. Belirli yıllarda 81 ilimizden ayrıca bir kız ve bir erkek yabancı uyruklu çocuk katılımı da sağlanmaktadır.

Ulusal Çocuk Forumları; çocukları ilgilendiren her konuda çocuk katılımını etkin kılabilmek ve “**BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme**”de yer alan “çocukların katılım hakkını” hayata geçirebilmek amacıyla düzenlenmektedir.

Forum temaları çocuklar tarafından belirlenmektedir. Forumlar kapsamında çocuk haklarına ilişkin güncel konular hakkında çocuk görüşlerinin TBMM’de ulusal çocuk koordinatörlerimiz tarafından Sayın Bakanımızın da katılımı ile düzenlenen bir törenle TBMM Başkanı ve milletvekillerine sunulması geleneksel bir uygulama olmuştur.

2000 yılından bugüne kadar 21 Ulusal Çocuk Forumu düzenlenmiştir.

2020 Ulusal Çocuk Forumu

Geçmişten Günümüze Ulusal Çocuk Forumları Temaları

- ◆ 2002: Çocuklar İçin Ulusal Eylem Plânı Tartışalım
- ◆ 2003: Kız Çocuklarının Eğitimi, Kadın ve Çocuklara Yardım Hakkı
- ◆ 2004: Çocuk Hakları Eğitici Eğitimi Uygulaması
- ◆ 2005: Çocuk Hakları Eğitici Eğitimi Uygulaması
- ◆ 2006: Çocukların Kendi Çocuk Hakları Kampanyalarının Başlatılması
- ◆ 2007: Çocuk Hakları Kampanyasının Değerlendirilmesi
- ◆ 2008: TBMM Çocuk Hakları Komitesi'nin Kuruluşunun İlanı
- ◆ 2009: TBMM Çocuk Hakları Komitesi'nin Web Sitesi Yayına Başlıyor
- ◆ 2010: I.Ulusal Çocuk Hakları Stratejisi
- ◆ 2011: Türkiye'de Bilgi-İletişim Teknolojileri ve Çocuk ve Gençlerin İnternet ve İletişim Teknolojileri Kullanımı
- ◆ 2012: BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ülke Raporu ve Sonuç Gözlemleri
- ◆ 2013: Çocuk Katılımı
- ◆ 2014: Acil Durumlarda Çocukların Rolü ve Yaşama Hakkı
- ◆ 2015: Birlikte Yaşama Kültürünün Geliştirilmesi
- ◆ 2016: Her Çocuk Özeldir
- ◆ 2017: Teknoloji ve Çocuk
- ◆ 2018: Çocuk İşçiliği ile Mücadele
- ◆ 2019: Biz Büyük Bir Aileyiz
- ◆ 2020: Sağlıklı Çocuk, Sağlıklı Gelecek

Aile Ortamından Yoksun Çocuklar

Koruyucu Aile Hizmeti

Çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakımları sağlanamayan ve evlat edindirilemeyen çocukların, ebeveyn özelliklerini taşıyan ücretli veya gönüllü statüdeki uygun aile ya da kişilerin yanında, kısa ya da uzun süreli olarak kurumumuzun gözetiminde bakımlarının sağlanmasıdır.

Bu kapsamda korunma ihtiyacı olan çocuklarımızın sorumluluğunu devlet ile paylaşan kişi ya da aileler “Koruyucu Aile” olarak tanımlanmaktadır.

- 2020 yılı Kasım ayı itibariyle yıl içerisinde 939 Koruyucu aile yanına 1.149 çocuk yerleştirilmiş olup toplamda 6.380 Koruyucu aile yanına 7.741 çocuk yerleştirilmiştir.

2016 yılı ile 2020 yılı Kasım ayına kadar koruyucu aile hizmetine ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	2016	2017	2018	2019	2020 (Kasım ayı)
Koruyucu Aile Sayısı	709	965	1.230	1.272	6.380
Koruyucu Aile Hizmetinden Yararlandırılan Çocuk Sayısı	839	1.158	1.521	1.573	7.741

Evlat Edinme Hizmeti

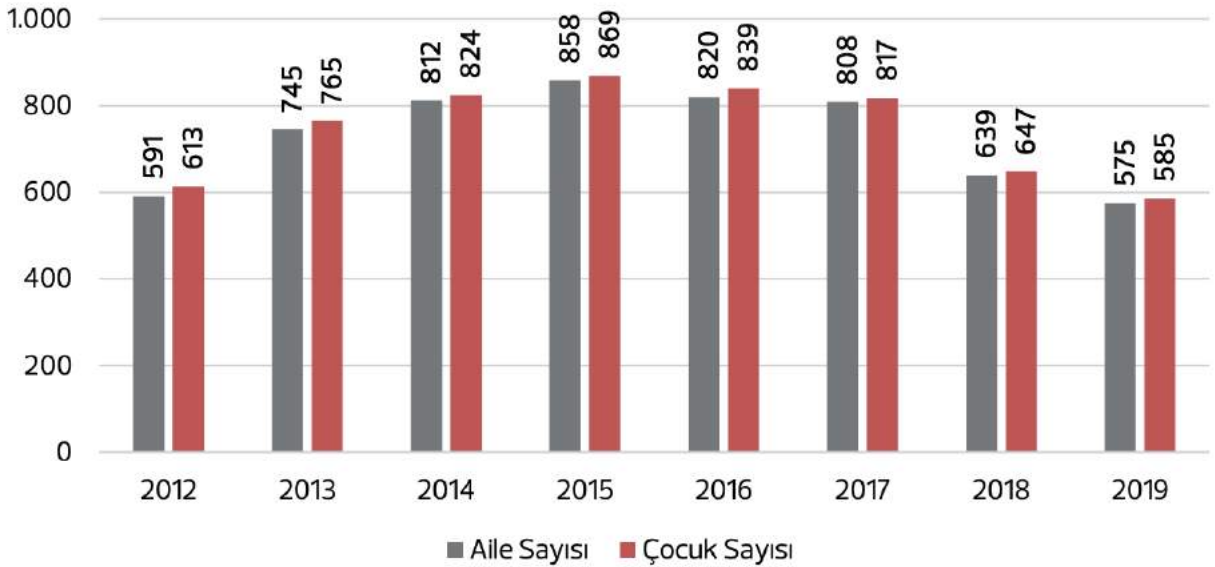
Evlat edinme hizmeti, kendi ailesi ile yaşama imkânı kalmamış olan çocuklar için değerlendirilmektedir. Bu kapsamda korunmaya ihtiyacı olan çocuklardan durumu evlat edinmeye uygun olanlar, evlat edinme talepleri çocuğun yüksek yararı odağında incelenerek uygun bulunan ailelerin yanına evlat edindirilmek üzere yerleştirilmektedir.

Bakanlığımız, çocukların yüksek yararı odağında evlat edinme hizmetini gerçekleştiren tek resmî aracı kurumdur. Çocukların korunması ve ülkelerarası evlât edinme konusunda işbirliğine dair Lahey Sözleşmesi kapsamında merkezi makam yetkisiyle görev yapmaktadır.

Bakanlığımız tarafından, 2019 yılında 585 çocuğun evlat edindirilmek üzere 575 aile yanına yerleştirilme işlemi gerçekleştirilmiştir. 2012-2019 yılları arasında evlat edindirilme hizmetinden yararlanan çocuk ve aile sayıları aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Evlat Edindirilme Hizmetinden Yararlanan Çocuk ve Aile Sayıları

2020 yılı Kasım sonu itibariyle de 421 çocuk 415 aile yanına evlat edindirilmek üzere yerleştirilmiştir.

Aile odaklı hizmetlerde e-Devlet sistemi üzerinden SED, Koruyucu Aile ve Evlat Edinme müracaatları yapılabilmesi imkânı sağlanmıştır.

Kurumsal Bakım

Bakanlığımızın korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik temel hizmet politikası; çocukların kuruluş bakımına alınmaksızın öz aile, akraba yanında bakımının sağlanması veya aile odaklı bakım hizmetlerinden yararlandırılmasıdır. Aile yanında bakımı mümkün olmayan çocuklara ise son seçenek olarak aile odaklı hizmetlerden yararlandırılana kadar geçici süreliğine aile yapısına en yakın model olan ev tipi yatılı sosyal hizmet birimlerinde hizmet verilmektedir.

Çocuk koruma hizmetlerimizde aile odaklı hizmetlere verilen önceliğin bir sonucu olarak kurum bakımı altındaki çocuk sayısının, artan nüfusa ve sorunlarda karşılaşılan çeşitliliğe rağmen yıllar bazında önemli oranda düştüğü görülmektedir.

Çocuk bakım hizmetleri alanında büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine, ev tipi hizmet modeline geçiş yapılmıştır. 2017 yılında tamamlanan hizmet dönüşümü ile çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları tamamen kapatılmıştır. Kurum bakımı altındaki çocuklara ev ortamı sunan çocuk evleri sitesi ile çocuk evlerinde hizmet verilmektedir. Ayrıca çocuklar hakkında uygun hizmet modeli belirleninceye kadar geçici olarak hizmet veren Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri oluşturulmuştur.

Sosyal Rehabilitasyon Hizmetleri

Suçta sürüklenen, suç mağduru olan, sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalmış, madde bağımlısı ve refakatsiz çocuklardan haklarında korunma ve/veya bakım tedbir kararı alınan 11-18 yaş aralığındaki çocuklara yönelik bakım, koruma ve psikososyal destek hizmetleri yürütülmektedir. Çocukların suçta sürüklenmeleri, suç mağduru olmaları ve sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya bulunmaları nedeni ile yaşadıkları travmaların etkilerinin en aza indirilmesi ve aile, sosyal çevre ve topluma uyum sağlamaları amacıyla Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM) hizmet vermektedir.

ÇODEM (Çocuk Destek Merkezi): Suçta sürüklenmesi, suç mağduru olması veya sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocuklardan; psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilen çocukların temel gereksinimlerini karşılamak, fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını belirleyerek gerekli müdahaleleri gerçekleştirmek, aile ve yakın çevrelerine dönmelerini veya diğer sosyal hizmet modellerine hazır hale gelmelerini sağlamak üzere geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı merkezlerdir.

Engelli Çocuklara Sağlanan Haklar

Engelli Aylığı (2022 Aylığı) Bağlanması

2022 maaşı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından en az %40 ve üzeri engel oranı bulunan, kanunla kurulmuş sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili SYDV'ler tarafından belgelenen 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşından küçük engelli yakını bulunanlara verilen maddi bir haktır. Bu koşulları taşıyanların bulunduğu yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvurması sonrası gelir kriterleri değerlendirilmektedir. Hanenin toplam gelirinin (menkul-gayrimenkul), hanede ikamet eden kişi sayısına bölündüğünde net asgari ücretin üçte birini geçmemesine dikkat edilmektedir.

Muhtaç Aylığı Bağlanması

Muhtaçlık aylığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından annesi ya da babası olmayan 18 yaş altı muhtaç çocuklar ile %40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara;

- Sosyal güvencesi olmaması,
- Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması (Evde bakım ücreti, 2022 sayılı kanundan aylık almaması)
- Mahkeme kararı/kanunla bakım altına alınmamış olması,
- Gelir getirici taşınır/taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi şartı ile bağlanabilir.

Evde Bakım Ücreti Verilmesi: Evde Bakım Aylığı

Evde bakım aylığı; %50 ve üzerinde engel oranı olup engelli sağlık kurulu raporunda "Ağır Engelli" ibaresi bulunan ve başka bir birey olmadan kendi bakımını üstlenemeyecek engelliler için engellinin bakımını üstlenen kişilere nakit olarak verilmektedir.

Sosyal güvencesi olsun veya olmasın, her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücret tutarının üçte ikisinden daha az olan bakıma muhtaç engellilere, resmi veya özel bakım merkezlerinde ya da ikametgâhlarında bakım hizmeti verilmesi devletçe sağlanmaktadır.

Engelli Kimlik Kartı Hakkı

%40 ve üzeri engeli bulunan engelli bireylerden isteyenler buldukları yerdeki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne veya Sosyal Hizmet Merkezi'ne başvurarak engelli kimlik kartı çıkarabilmektedir. Engelli kimlik kartları; sağlık kurulu raporu yerine geçmemekte, engellilere indirim uygulanan yerlerde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Belediye Engelli İndirimleri

Türkiye'deki belediyeler tarafından engelli vatandaşlara su, toplu taşıma araçları, vapur vb. hizmetlerde indirim yapılmakta, özellikle toplu taşıma hizmetleri ücretsiz sunulmaktadır. Her belediye için indirim oranları ve başvuru şartları farklılık göstermektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Engelli Yardımları

Engellilerin bulunduğu hanede kişi başına düşen gelir, muhtaçlık sınırını geçmiyorsa engelli vatandaşlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) tarafından sağlanan yardımlarından faydalanabilmektedir. Engellinin özel durumuna göre; ücretsiz tekerlekli sandalye, protez, konuşma ve işitme cihazı, gıda, barınma ve nakdi yardımlar verilmektedir.

Devlet Demir Yolları Engelli İndirimi

TCDD engelli kişilere tüm hatlarda, yüksek hızlı trenler de dahil, ücretsiz ulaşım hakkı sağlamaktadır. %50 ve üzeri ağır engelliler için ise engelli ile birlikte engellinin refakatçisi de ulaşımdan ücretsiz faydalanabilmektedir. Engeli kimlik kartını ibrazı gereklidir.

Devlet Tiyatroları Engelli İndirimi

Engelli vatandaşlarımız Devlet Tiyatroları tarafından gösterime giren oyunları ücretsiz izleyebilmektedir.

Müze ve Ören Yerlerine Girişte Engelli İndirimi

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından işletilen müze ve ören yerlerine girişler engelli ve yanındaki bir refakatçisine engelli kimlik kartını ibraz etme koşuluyla ücretsiz sunulmaktadır.

Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Parklarına Girişte Engelli İndirimi

Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından işletilen milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte engelli olduklarını gösterir kimlik ya da belgelerini ibraz etme koşuluyla engellilerden ücret alınmamaktadır. Çadır ve karavan yeri ücretleri ise %50 indirimli olarak uygulanmaktadır.

Şehirler Arası Otobüs Şirketlerinde Engelli İndirimi

Şehirler arası otobüs yolculuğu yapacak %40 ve üzeri engelliler için tüm şehirler arası otobüs yolculuğu hizmeti veren şirketler tarafından Karayolları Taşıma Yönetmeliği'ne göre normal bilet fiyatları üzerinden %30 indirim yapılmaktadır.

THY Engelli İndirimi

%40 ve üzeri rapor oranına sahip engellilere Türk Hava Yolları tarafından tüm iç hat uçuşlarında %20, dış hat uçuşlarında %25 indirim uygulanmaktadır. Biletin satış ofisinden alınması ve engelli kimlik kartının ibrazı gerekmektedir. Ayrıca 24 saat önceden talep edildiğinde tekerlekli sandalye de sağlanmaktadır.

Özel Eğitim Hakkı

Özel eğitime ihtiyacı olup olmadıkları Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından belirlenen engelliler tüm şehirlerdeki engelliler için kurulmuş özel eğitim okullarında engel grubuna göre eğitim görebilmektedir. Özel eğitim okulları ülkemizde birçok il ve ilçede özel kişiler tarafından kurulmuş olup bu okulların giderleri her engelli öğrenci adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Özel Eğitime Gerekksinim Duyan Öğrencilerin Okullara Ücretsiz Taşınması

Milli Eğitim Bakanlığı ve Bakanlığımız işbirliği ile özel eğitim sınıfına devam eden engelli öğrencilerin toplu taşıma araçlarıyla taşınması ücretsiz olarak sağlanmaktadır (Kaynaştırma veya bütünleştirme eğitimindekiler hariç). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri servis imkanı sağlamamaktadır.

MEB ve ÖSYM Sınavlarında Engellilere Sunulan Kolaylıklar

Üniversite giriş sınavları, E-KPSS gibi sınavlarda engelli öğrenciler için uygun ortam oluşturulmakta, sınava giren kişinin engel türüne göre soru kitapçıkları düzenlenmekte ve gerekli her türlü ek tedbir alınmaktadır. Örneğin görme engelliler için Braille Alfabeti ile yazılmış soru kitapçıkları ve 30 dakika ek süre verilmekte, ortopedik engeli olan öğrenciler için asansörlü binalar tahsis edilmekte ya da sınava zemin katta girmesi sağlanmaktadır. Üniversiteye giriş sınavlarında engelli öğrenciler "özel tür" olarak değerlendirilip ek puan verilmektedir.

Sokakta Çalıştırılan Çocuklara Yönelik Hizmetler

Sokakta çalışan/çalıştırılan çocukların tespit edilerek uygun hizmet modellerine yönlendirilmelerinin sağlanması amacıyla Türkiye genelinde oluşturulan 132 mobil ekip ile 18.516 çocuğa ulaşılmıştır. Mobil ekipler tarafından yapılan alan taraması ile tespit edilen çocukların sokakta yaşama/çalıştırılma veya dilendirilme nedenlerinin araştırılması; yapılan inceleme neticesinde çocuk ve ailenin uygun bulunan sosyal hizmet ve yardımlara yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

Çocuğun Eğitim Hakkı

Çocuklara Yönelik Eğitim Faaliyetleri

Çocuklarımızın okul öncesi dönemde gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla korunma altında bulunan 0-6 yaş grubu çocuklarımızın okul öncesi eğitim ve bakım hizmetlerinden yararlandırılması sağlanmaktadır. Bu kapsamda çocuklarımız, Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile diğer resmî kuruluşlar bünyesindeki anasınıfı-anaokulu hizmetlerinden yararlandırılmaktadır.

MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilgili maddesine istinaden İl Millî Eğitim Müdürlükleriyle işbirliği yapılarak kuruluşlarımızda korunma altında bulunan çocuklarımızdan durumları uygun olanların özel öğretim kurumlarının %3'lük ücretsiz kontenjanından yararlandırılmaları sağlanmaktadır.

2018-2019 eğitim öğretim dönemi yılsonu itibarıyla 1.837 çocuğumuzun özel okullarda eğitimine devam ederken 2019-2020 eğitim öğretim yılbaşı itibarıyla bu sayı 2.021'e ulaşmıştır.

2018-2019 eğitim öğretim döneminde 4. ve 12. sınıf aralığında eğitimine devam eden çocuklarımızdan 2.310'u takdir belgesi alırken 2.707 çocuğumuz teşekkür belgesi almıştır.

2019 yılında yapılan Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı sonucu koruma ve bakım altında bulunan 190 çocuk önlisans, 171 çocuk lisans olmak üzere toplam 361 çocuk bir yükseköğrenim programına yerleşmeye hak kazanmıştır.

Eğitim Desteklerimiz

- Eğitim Materyali Yardımları
- Şartlı Eğitim Yardımları
- Öğle Yemeği Yardımı
- Ücretsiz Ders Kitabı
- Öğrenci Taşıma, Barınma ve İaşe Yardımı
- Engelli Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması
- Yurt Yapımı

Çocuğun Gerek Duyduğu Bilgilere Erişimi

0-6 Yaş Aralığındaki Çocuklar İçin Uygun İçerikli Kitap Listeleri Oluşturulması Projesi

0-6 yaş grubu çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyecek içerikteki kitaplardan korunması ve ailelere uygun içerikli kitap seçimi konusunda rehberlik edilebilmesi amacıyla, çocuklara yönelik basılı eserler içerik yönünden incelenmekte ve uygun içerikli kitap listesi oluşturulmaktadır. Çalışma kapsamında 2020 yılı itibarıyla 1040 kitap incelenmiş uygun içerikli olduğu tespit edilen 427 kitap Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÇHGM) web sayfasında yayınlanmıştır.

Sosyal Medya Çalışma Grubu

Çocukların dijital ortamlar üzerinden karşılaşılabilecekleri risklerin tespit edilmesi ve önleyici çalışmalar yapılması amacıyla Bakanlığımız bünyesinde “Sosyal Medya Çalışma Grubu” kurulmuştur.

Sosyal Medya Çalışma Grubu; çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek ve çocukların ihmal, istismara maruz kaldığı internet ortamında yer alan içeriklere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı ile işbirliği içerisinde müdahale etmektedir.

Çalışma grubu, içeriğin yanı sıra, sorunun yaşandığı ildeki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü aracılığıyla çocuklara ve ailelerine sosyal ve psikolojik destek de vermektedir. Çalışma grubu tarafından 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 1.000 içeriğe müdahalede bulunulmuştur.

Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu

09.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununda değişiklik yapılmıştır. Bu doğrultuda, Bakanlık Makamınının 24.09.2018 tarihli ve 30 sayılı Olur'u ile Bakanlığımız bünyesinde Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu oluşturulmuştur.

Göçmen Çocuklar

Göçmen-Yabancı Uyruklu Çocuklara Yönelik Hizmetler

Ülkemize düzensiz göç yolu ile gelen ve kolluk birimleri tarafından tespit edilen refakatsiz yabancı çocuklara yönelik hizmetler 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu doğrultusunda yürütülmektedir.

Ülkemizde bulunan yabancı uyruklu çocuklar Türk çocuklara yönelik uygulanan eğitim, sağlık, sosyal yardım, bakım ve korunma gibi tüm haklardan eşit şekilde faydalanmaktadır.

2015 yılından itibaren yabancı uyruklu refakatsiz çocuklara hizmet vermek üzere **11 Çocuk Destek Merkezi** ihtisaslaştırılmıştır.

Yabancı uyruklu olup aile yanında bakılabilecek durumda olan çocuklar da sosyal ve ekonomik destek hizmeti ve koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Geçici barınma merkezi dışında kalan, muhtaç ve hane içerisinde sosyal güvencesi olmayan ailelere çocuklarını okula göndermeleri şartıyla **Şartlı Eğitim Yardımı** yapılmaktadır.

Sosyal Uyum Çalışmaları

Ayrıca yabancı uyruklu çocuklara yönelik “Sosyal Uyum Programı” düzenlenmektedir. Bu Program ile çocukların sosyal uyum problemlerini en aza indirmek, toplumdaki mevcut risk ve kaynaklarla ilgili farkındalıklarını arttırmak, haklarına uygun barış ve huzur içerisinde, mutlu ve sağlıklı bir şekilde yaşam sürmelerini sağlamak ve aynı zamanda kültürler arasında karşılıklı anlayışın ve hoşgörünün geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Program, 81 ilimizde Çocuk Hakları İl Çocuk Komitelerine kayıtlı çocuklar tarafından akran eğitimi tekniğiyle verilen eğitimler ile sosyal ve kültürel etkinlikler şeklinde yürütülmektedir. Sağlıklı veri toplanabilmesi için Web (internet) Tabanlı Veri Toplama Uygulaması 2018 yılında geliştirilmiş ve 2019 yılında kullanılmaya başlanmıştır.

Refakatsiz Çocuklara Yönelik Çalışmalar

Ülkemize düzensiz göç yolu ile gelen ve uluslararası koruma talebinde bulunan refakatsiz çocuklar hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre ilgili mahkeme tarafından hükmedilen koruyucu ve destekleyici tedbirler çerçevesinde hizmetler yürütülmektedir.

Kolluk kuvvetleri tarafından tespit edilerek Bakanlığımıza bağlı kuruluşlara yönlendirilen refakatsiz çocuklara yönelik iş ve işlemlerin İl Göç İdaresi Müdürlüklerince tamamlanmasının ardından çocuklar Bakanlığımıza bağlı kuruluşlarda korunma ve bakım altına alınmakta ve psikososyal destek hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Refakatsiz çocuklara yönelik ihtisaslaştırılan 11 Çocuk Destek Merkezi bulunmaktadır.

Çocuğun Boş Zaman Değerlendirme, Dinlenme, Eğlence ve Kültürel Etkinliklere Katılma Hakkı

Sosyal, Sportif ve Kültürel Faaliyetler

Korunma ve bakım altındaki çocuklarımızın psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere katılımları sağlanmaktadır.

Bu kapsamda Gençlik ve Spor Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Bakanlığımız işbirliğinde eğitim ve sosyal aktivite içerikli kamp programları düzenlenmektedir.

Okul Destek Projesi

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinden yararlanan 5 ve 8. sınıf aralığında okuyan dezavantajlı çocuklar ve aileler Okul Destek Projesi kapsamında aranarak çocukların durumu hakkında bilgi alınmakta ve ihtiyaç duydukları materyaller (Kaynak kitaplar, boya malzemeleri, zeka oyunları vb) evlerine teslim edilmektedir. Ayrıca teslim edilen eğitim materyallerinin verimli kullanımı konusunda da hem aileler hem de çocuklar bilgilendirilmektedir.

Evlerde kitap okuma etkinliklerinin de düzenlendiği proje çerçevesinde çocuklar akademik, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerle desteklenmektedir.

Ekim ayında yapılan 21 sosyal, kültürel, sportif ve akademik etkinlikle birlikte 2020 yılı içerisinde toplam 616 etkinlik düzenlenmiştir.

Ekim 2020 verilerine göre 11.201 çocuk aktif olarak projede yer almaktadır.

Bugüne kadar 81 ilimizde toplam 16.341 çocuğumuz Okul Destek Projesinden faydalandırılmıştır.

Ekranla Değil Akranla Büyüsün Çocuklar Kampanyası

Çocukların dijital ve sosyal medya ortamlarındaki kontrolsüz ve kötü amaçlı yaklaşımlardan korunması, alternatif fiziksel, sosyal ve kültürel yaşam alanlarının yaygınlaştırılması, çocukların bedensel aktivitelere yönlendirilmesi, ruhsal ve sosyal gelişimlerine destek verilmesi, akranlarıyla sosyalleşmesinin sağlanması amacıyla “Ekranla Değil Akranla Büyüsün Çocuklar” kampanyası başlatılmıştır.

81 ilde il müdürlüklerimiz aracılığıyla tanıtım, etkinlik, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler, çocuklara ve ailelerine yönelik çeşitli eğitimler gerçekleştirilmekte ve çocuk oyun alanları oluşturulmaktadır.

Kampanya kapsamında yürütülen faaliyetlerde 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla kampanya kapsamında yürütülen faaliyetlerde 165.560 çocuk ve 18.107 aileye ulaşılmıştır.

İl Çocuk Hakları Komitelerinin Sanatsal ve Kültürel Faaliyetleri

- Çocuk hakları akran eğitimi
- Sosyal Uyum Programı
- Çocuk hakları yetişkin eğitimi
- Sosyal etkinlikler (gezi, yürüyüş, piknik, şenlik, kamp, sinema, sportif faaliyetler)
- Yazılı ve görsel materyaller hazırlama (kitap, dergi, afiş, tişört, şapka, broşür, bilboart, çocuk hakları durakları, vb.)
- Ramazan etkinlikleri
- Sanatsal ve kültürel faaliyetler (çocuk korusu, tiyatro, meclis, kulüp, röportaj, fotoğraf, resim sergisi kısa film)
- Tanıtım stantları, toplantı, seminer, konferans, panel
- Her türlü bağımlılıkla ilgili bilinçlendirme eğitim (içki, sigara, uyuşturucu ve madde bağımlılığı, internet ve teknoloji)
- Sosyal faaliyet; fidan dikimi, hatıra ormanı vb. etkinlikler düzenlenmektedir.
- Önemli gün ve haftalarda düzenlene etkinlikler (Dünya Kız Çocukları Günü, Çocuk İşçiliği İle Mücadele Günü vb.)

**Çocuk
hakları
duraklarımız
ile her ilde
farkındalık
yaratıyoruz**

Çocuklar haklarını akranlarına anlatıyor

Çocuklarımızın sorumluluk bilincini destekliyoruz

**Çocukların kişisel
gelişimine destek
oluyoruz**

**Bu baharda
çocuklarımızın
diktiği
fidanlarla
çevremiz
yeşillendi**

**Çocuklarımız
okuyor.
Bilgi edinme
haklarını
gerçekleştiriyoruz**

Çocuklarımız oyunlarla kendini geliştiriyor

Çocuklarımızın sanatsal yeteneklerini geliştirmelerini destekliyoruz

**Çocuklarımızın
sanatsal
yeteneklerini
geliştirmelerini
destekliyoruz**

Yanan Ormanlık Alan Çocukların Eliyle Yeşerecek (Kahramanmaraş)

Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesinde orman yangınında zarar gören 1 hektarlık alan, çocukların diktiği 500 fidanla yeniden yeşerecek.

Dünya Çocuk Hakları Günü kapsamında Koronavirüs tedbirleri altında bir araya gelen yaklaşık 50 çocuk, 500 fidanı toprakla buluşturdu.

İl Çocuk Hakları Yetişkin Temsilcisi

Çocuk hakları il yetişkin temsilcisi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü adına ildeki çocuk hakları ile ilgili iş ve işlemlerin koordinasyonundan sorumlu kişidir.

Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilcilerinin Görevlendirilmesi

Çocuk Hakları İl Yetişkin Asil ve Yedek Temsilcisi'nin görevlendirilmesinin Valilik oluruyla yapılması, görev değişikliklerinde de aynı yöntemin izlenmesi gerekmektedir.

Alınan Valilik oluruyla, asil ve yedek yetişkin temsilcilerin iletişim bilgilerinin en kısa zamanda e-posta ve resmi yazıyla Bakanlığımızın Çocuk Hakları Daire Başkanlığı'na gönderilmesi gerekir.

Burada ifadesini bulan "yedek temsilci" kavramı sadece asil temsilcinin olmadığı yerlerde devreye girme şeklinde değil, tüm çalışmalarda eş güdüm içerisinde ortak hareket edilmesi şeklinde anlaşılmalıdır.

İl genelinde yapılacak çalışmalarda, İl Müdürlüğüne bağlı diğer kuruluşların yöneticileri yapılacak etkinliklerde iş birliği içerisinde her türlü kolaylığı sağlar.

İl Yetişkin Temsilcisinin Görev ve Sorumlulukları

Çocuk Hakları İl Yetişkin Temsilcisi öncelikle, çalıştığı ilde çocuk hakları adına yürütülecek faaliyetlerde kolaylaştırıcı ve koordinatör olarak rol üstlenir.

A. Çocuk Hakları İle İlgili Genel Görev ve Sorumluluklar

- Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilke ve hükümlerinin yetişkinler ve çocuklar tarafından öğrenilerek hayata geçirilmesine yönelik, tanıtım kampanyası, forum, konferans, kongre, seminer, sempozyum vb. etkinlikler düzenlemek.
- Çocuk Hakları ile ilgili yazılı, görsel materyal hazırlamak ve ilgili yerlere dağıtmak.
- AÇSHB İl Müdürlüğü adına İl Geneli Çocuk Hakları Yıllık Eylem Planı'nı (Çocuk Hakları Çocuk Danışma Kurulu ve Çocuk Hakları İl Çocuk Komitesi'nin eylem planlarını da dikkate alarak) hazırlamak.
- Yapılacak etkinliklerle ilgili bütçe planlamasını yapmak, gerektiğinde Çocuk Hakları Dairesi Başkanlığı'ndan bütçe istemek ve tahsis edilen bütçenin harcanmasını takip etmek.
- AÇSHB İl Müdürlüğü adına ilgili kamu kurumları, STK'lar ve diğer kurumlarla işbirliği ve eşgüdüm içerisinde çalışmalarını yürütmek.

- Çocuk hakları ile ilgili yapılan toplantı, etkinlik ve planlanan çalışmaların rapor haline dönüştürülmesini sağlamak.
- Raporların İl Müdürlüğü ile Genel Müdürlüğe gönderilmesini ve arşivlenmesini sağlamak.
- İdare tarafından verilen diğer görevleri yürütmek.

B. Çocuk Hakları İl Çocuk Komiteleri İle İlgili Görev ve Sorumluluklar

- İlgili mevzuat hükümleri doğrultusunda İl Çocuk Hakları Komitesi'nin oluşturulmasını ve düzenli olarak işlemlerini sağlamak.
- Çocuk katılımı hakkında farkındalık arttırmak, komitelerin tanıtılmasına, üye sayısının arttırılmasına ve komite çalışmalarına destek sağlanmasına yönelik çalışmalar yapmak, yapılmasını sağlamak.
- Komitenin amacı, işleyişi, çalışma usul ve esasları, yasal dayanağı, görev ve sorumlulukları, kimlerin üye olabileceği, örnek komite çalışmalarının da yer aldığı Çocuk Hakları İl Çocuk Komitesi Tanıtım Kılavuzu'nu hazırlamak ve tüm çocukların (özel desteğe ihtiyacı olan, engelli vb.) erişimine uygun ortamlarda bulunmasını sağlamak.
- Komitenin her yıl nisan ve ekim ayında olmak üzere yılda iki kez olağan, ihtiyaç halinde ise olağanüstü toplanmasını sağlamak.
- Çocuk Hakları İl Çocuk Komitesinin "Yıllık Eylem Planı"nın komite üyesi çocuklar tarafından hazırlanmasını sağlamak.

- Çocuk Hakları İl Çocuk Komitesinin faaliyetlerini, belirlenen "Yıllık Eylem Planı" na göre uygulanmasını sağlamak.
- Çocuk Hakları İl Çocuk Komitesi tarafından hazırlanacak "Yıllık Eylem Planı"nda, Çocuk Danışma Kurulu'nca alınan kararların da dikkate alınmasını sağlamak.
- Komite tarafından çocuk hakları ile ilgili yapılan toplantıların, etkinliklerin ve planlanan çalışmaların çocuk komitesince rapor haline dönüştürülmesine rehberlik etmek.
- Çocuk hakları kütük defterine komiteye üye çocukların kayıt edilmelerini sağlamak. Ayrıca kütük defterinin bir örneğinin bilgisayar ortamında da tutulmasını sağlamak.
- Raporların İl Müdürlüğü ile Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesini ve arşivlenmesini sağlamak

T.C.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü